

In memoriam Endel Veinpalu

27.02.1929–26.06.2016

Pärast rasket haigust lahkus manalateele tuntud Pärnu kurortoloog meditsiinidoktor Endel Veinpalu.

Endel Veinpalu sündis 27. veebruaril 1929 Läänemaal Kullamaa vallas Urevere külas Topi talus. 1948. aastal ta lõpetas kuldmedaliga Lihula keskkooli ja samal aastal astus Tartu Ülikooli arstiteaduskonda, mille lõpetas *cum laude* 1954. aastal. Juba varakult üliõpilasena tekkis Endel Veinpalul suurem huvi sisehaiguste vastu ja ta osales aktiivselt Üliõpilaste Teadusliku Ühingu sisehaiguste ringi töös. Kohe ülikooli lõpetamise järel astus ta aspirantuuri ja hakkas Toome sisekliinikus professor Kuno Kõrge juhendamisel tegelema verevalkude uurimisega, eeskätt reumahaigeil. Vastava kandidaativäitekirja kaitses ta Tartus 1959. aastal.

Tema teadustöö ja praktiline arstlik tegevus algas 1957. aastal Pärnus Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi (EKMI) kurortoloogia osakonnas, alul teadurina ja 1961. aastast selle juhina. Osakonna reorganiseerimisel 1993. aastal Sotsiaalministeeriumi Kurortoloogia ja Taastusravi Instituudiks jätkas ta selle direktorina. 1995. aastal organiseeriti instituut omakorda munitsipaalalluvusega Pärnu Kurortoloogia ja Taastusravi Instituudiks, mida ta juhatas kuni pensionile siirdumiseni 2002. aastal. Sellega ta lõpetas oma peaaegu 50 aastat kestnud pingelise ja mitmekülgse kurortoloogiategvuse Pärnus.

Endel Veinpalu tegevusega Pärnus on seotud olulised edusammud kurortoloogia kui teaduse ja kuurortide kui raviasutuste tegevuses. Ajavahemikul 1957 kuni 2001 peeti Pärnus peamiselt dr Endel Veinpalu

initsiatiivil 10 enamasti rahvusvahelise osalusega kurortoloogiakonverentsi. Tema juhtimise all muutus Pärnu üle Nõukogude Liidu tunnustatud kurortoloogiakeskuseks. Seda tunti ka kaugemal, näiteks Tšehhoslovakkias, Saksamaal ja Poolas. Nendes ettevõtmistes oli tema oluliseks toetajaks samuti kurortoloogina tegutsenud abikaasa.

Endel Veinpalu sulest on ilmunud üle 160 mitmesuguse teaduspublikatsiooni nii Nõukogude Liidus kui ka välismaal, nende hulgas kolm raamatut. Tema tööd on oluliseks täienduseks juba akadeemikute Karl Schlossmanni ja Voldemar Vadi alustatud ravimudade süvauurimisele. Koostöös Tartu Ülikooli orgaanilise keemia kateedriga (Tullio Ilomets) uuriti võrdlevalt Haapsalu lahe, Suurlahe ja Värska ravimudas leiduvaid bioloogilistelt aktiivsetelt ainetelt. Koos teiste uurimisasutustega jälgiti ka EKMI-s Haapsalu mudast valmistatud süstitava ravimi humisooli

(kasutamisluba 1965. aastast) kliinilise kasutamise võimalusi. Uue uurimissuunana arendati meditsiinilist klimatoloogiat, mille tulemusena töötati välja valem ilma muutlikkuse mõju kohta inimorganismile.

Endel Veinpalu tegutsemise ajal Pärnus valmis seal kaks kurortoloogiaprobleemidega seotud doktoriväitekirja ja neli kandidaaditööd. Pidevat koostööd tehti sanatooriumite arstidega tõhusamate ravi meetodite juurutamiseks. Endel Veinpalu töötas ka ise praktilise arstina, konsulteerides polikliinikus haigeid. Ta oli lektor mitmesugustel arstide täiendustel, samuti luges ta arstiteaduskonna tudengitele kurortoloogia aluseid. Aastaid oli Endel Veinpalu arstiteaduskonna riigieksamite komisjoni esimees. Ta oli ka Füsioteraapia ja Kurortoloogia Teadusliku Seltsi esimees.

Oluliseks kokkuvõtteks Haapsalu meremuda uurimisest oli tema 1972. aastal kaitsitud doktoritöö reumatismi, mittespetsiifilise infektsioosse ja healoomulise düstroofilise polüartriidi kurortoloogilise kompleksravi kohta.

Kurortoloogia kui eriala ja kuurortide arendamise eest autasustati teda 1994. aastal Pärnu vapimärgiga.

Aktiivse inimesena võttis lahkunu osa ka Pärnu linna juhtimisest, olles neljal korral valitud linna volikokku.

Mälestus Endel Veinpalust kui suurepärasest inimesest ja Eesti kurortoloogia silmapaistvast arendajast jääb püsivalt meiega.

**Heinart Sillastu
Arvo Tikk
Vello Ilmoja**